

Meertalig taal- en leesbeleid: kansen en valkuilen in kaart brengen

Omschrijving van de sessie

Het uittekenen van een meertalig taal- of leesbeleid is afhankelijk van wat er speelt op verschillende niveaus. Zo kaderen taalbeleidskeuzes en -ambities zich steeds binnen het macroniveau van de regering en het mesoniveau van je instelling, waardoor er grenzen zijn aan wat gewenst en haalbaar is. Daarnaast weten we uit taalbeleidsonderzoek dat gemaakte keuzes en vooropgestelde doelen niet simpelweg doorstromen tot het microniveau van de interactie tussen docent en student. Aan de praktische implementatie van een beleid door lesgevers komen namelijk percepties en ideologieën aan te pas. Deze percepties hebben te maken met wat realistisch, wenselijk, mogelijk en effectief is, en hebben een impact op de mate waarin beleid ook écht doorstroomt tot op de klasvloer.

In deze sessie leren we aan de hand van een case study de verschillende facetten van meertalig taal- en leesbeleid kennen en hoe deze met elkaar interageren (aan de hand van de opdeling in declared, perceived en practiced beleid, cf. Bonacina-Pugh 2012). Daarna verkennen we samen welke kansen en valkuilen er zijn in de implementatie van een meertalig leesbeleid.

Deelnemers wisselen in kleine groepen uit over hun eigen ambities en aanpak (op meso- en microniveau). Ze doen dat in drie rondes aan de hand van vragen die voortkomen uit het onderscheid tussen declared, perceived en practiced beleid. Op die manier leren we van elkaars aanpak. Aan het einde van de sessie brengt elke deelnemer via een exit-ticket voor zichzelf in kaart wat hun volgende stappen zijn in het uitwerken van een meertalig taal- of leesbeleid op korte en lange termijn.

Wat is taalbeleid?

Waar denk je aan als je 'taalbeleid' hoort?

Welke definitie/bouwsteen is voor jou nieuw?

Waarover wil je later meer opzoeken?

Wat wil je zeker meegeven aan collega's?

Case study: meertalig taalbeleid in The Polyglot School (TPS)

Doel en aanpak: op welke noden haakt het taalbeleid van de school in/wat wil de school bereiken? Wat vind je van hun aanpak (evidence-informed)?

Plan en implementatie: hoe staat wat leerkrachten vinden (percepties) en doen (praktijken) in verhouding tot de regels/afspraken op de school?

Individueel en gezamenlijk: wat doet het team? Wat doen individuele leerkrachten? Wat is de rol van de directie?

Wat zou je de school, de directie, het schoolteam aanraden?

- 1.
- 2.
- 3.

Declared taalbeleid op TPS

Op papier

Tijdens de les spreek je steeds **de taal van de leerkracht**. In het gebouw spreek je Nederlands. Op de speelplaats mag je **Nederlands, Frans of Engels** spreken

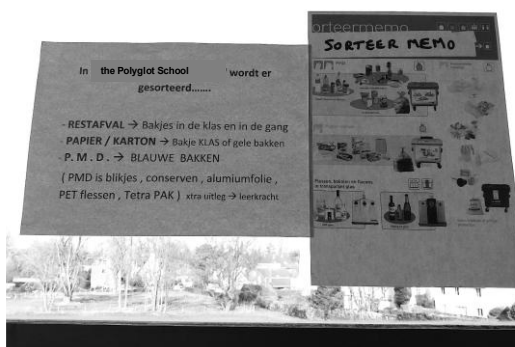
Extract: schoolreglement, 2016-2017

Volgens leerkrachten en leerlingen

- **Leerlingen:** “in het gebouw moeten we Nederlands spreken, op de speelplaats mogen we alle talen spreken”; “in het gebouw Nederlands en buiten het gebouw Frans, de talen die je wilt”
- **Leerkrachten:** “als leerlingen je aanspreken in de gang kan dat in het Frans, maar het is beter als ze Nederlands spreken met elkaar. Wanneer ze buiten zijn, mogen ze kiezen”; “wanneer ze het gebouw binnenkomen, is het niet toegestaan: dan is het Nederlands. Maar op de speelplaats mogen ze Frans spreken met elkaar”

Linguistic landscape in TPS

Focus op twee leerkrachten

Mevrouw Dirckx

- 35-40 jaar, recent begonnen als leerkracht na een andere carrière
- Leerkracht Nederlands in het tweede jaar en Engels in het tweede, derde en vierde jaar
- Geeft 7 uur per week les aan klas 2G
- Functioneel tweetalig Nederlands-Frans

Meneer Blanco

- 25 jaar, recent afgestudeerd
- Leerkracht wiskunde, wetenschappen, natuurwetenschappen in het tweede jaar; fysica, biologie, natuurwetenschappen, ICT en technologie in het eerste, tweede, derde en vierde jaar; wiskunde in OKAN
- Geeft 8 uur per week les aan klas 2G
- Tweetalig Frans-Nederlands door ‘wilde immersie’

Perceived taalbeleid op TPS

- 1 DIR Ik beseft ook wel dat dat de ene taal je kan helpen in de andere taal, en in die zin probeer ik altijd wel wat flexibel te zijn dus ik probeer hen ook niet te stigmatiseren, he op vlak van de taal die zij wel kunnen en da ze da nog niet in een andere taal kunnen en **daar moet je dus een beetje flexibel in blijven als zij soms, Franstalige woorden gebruiken in het Nederlands, ja liever dat ze die gebruiken en =toch zich uit=drukken**
- 2 SG =dan niks= zeggen
- 3 DIR **Dan niks zeggen**, maar dan zal ik wel het Nederlandse equivalent aanbrengen maar ik ga hen daar niet tsk tsk tsk wat heb je nu weer gezegd
- 4 SG ((lacht))
- 5 DIR Da zal ik nie doen
- 6 SG Ja
- 7 DIR Plus, het is **ik ga hen zelf- s- soms zelf ook aanmoedigen** als ik bijvoorbeeld in het Engels een term aanbreng of in het Nederlands en ik zeg hen a- je kent da woord nie ma denk is na? Kijk is wa je herkent in da woord, denk is aan je Frans, denk is aan je thuistaal, ke- kan je geen linken leggen? **En dus in die zin zal ik soms ook zelf Frans tegen hen spreken**, of Engels tegen hen spreken gewoon om hen de linken te laten leggen met woorden in een andere taal, structuren in een andere taal zodat ze en gelijkenissen en verschillen zien

Transcript: interview met mevrouw Dirckx (Nederlands, Engels), 2 november 2017

- Ook meneer Blanco aanvaardt meertalige verhelderingen en betekenisonderhandelingen in zijn lessen
  - Nuance: toegestaan als het on-topic is, de les niet verstoort en zolang zijn leerlingen hém niet aanspreken in het Frans: “ik zeg wel: spreek Nederlands, stel je vragen in het Nederlands, ik leg het uit in het Nederlands: als je de uitleg onderling in het Frans wil geven, oké, praat gewoon niet over videospellen in het Frans”

- 1 BLA Daarstraks heb ik wiskunde gegeven euh ze moesten euh oefeningen maken, er waren er twee die samenwerkten **omda ze nie wisten en ze hebben dan elkaar in het Frans uitgelegd**, oké, daarvoor heb ik gewoon mijn oren toegeedaan, ik laat het elkaar in het Frans (xxx) ja, **het werkte wel dus ((ademt diep in)) als ze maar op 't einde van de les hun toets kunnen**, allez, goed kunnen maken, ben ik tevreden

Transcript: interview met meneer Blanco (wiskunde, techniek), 5 november 2017

55

- Meneer Blanco vindt het “lui” als leerlingen Frans spreken, maar heeft er tegelijk sympathie voor, vanuit zijn ervaring als tweetalige. Mevrouw Dirckx deelt dat laatste perspectief.

- 1 BLA Lui da's ja, zoal ik zei da's (xxx) zij zijn daaraan gewoon **da's gewoon (een) automatisme da's een gemak, da's da's echt automatisme** (xxx) ga automatisch gaan zoals mijn vriendin ik heb haar leren kennen in Brussel, ik heb haar leren kennen met Franstalige vrienden, dus wij praten Frans samen [...] zij is puur Nederlandstalig

Transcript: interview met meneer Blanco (wiskunde, techniek), 5 november 2017

Tijdens de lunch hadden we ook een interessant gesprek over meertaligheid. Over hoe moeilijk het is om te verwachten dat iedere leerling Nederlands spreekt. Mevrouw Dirckx zegt daarover dat zij, **als ouder van meertalige kinderen Frans-Nederlands, merkt dat de taal die je spreekt afhangt van de persoon waarmee je spreekt**, omdat sommige personen ook een bepaald taalgebruik impliceren. Ze zegt dat ze dat merkt aan haar kinderen. Meneer Nollet en meneer Vanhellemont knikken.

Field note: gesprek tijdens de sportweek met mevrouw Dirckx (Engels, Nederlands), meneer Nollet (Frans, CLIL: aardrijkskunde) en meneer Vanhellemont (L.O.), 20 April 2017

Perceived taalbeleid op TPS

- Meneer Blanco aanvaardt dat leerlingen kiezen wat ze spreken op de speelplaats, maar vindt het belangrijk dat ze Nederlands moeten spreken in het gebouw (vanuit persoonlijke ervaring).

1 **BLA** Ik vind da nie slecht in ieder geval dus goed ga ik ook nie zeggen ma- ma da's nie slecht want ja, dan, ja de leerlingen moeten wel Nederlands praten tijdens de lessen, ah ja, **ze zijn nog vrij om hun eigen taal te praten me' hun vrienden en vriendinnen en ja ze zullen (toch het) ook wel merken aan hun punten als hun punten van Nederlands te laag zijn gaan ze wel beseffen of de ouders in ieder geval ge moet meer Nederlands praten, moet meer Nederlands lezen [...]** wij, hebben alle lan- allez, mensen van alle landen hier in Brussel dus ze gaan ook andere talen praten (en dus) Afrikanen gaan Afrikaans praten, de Turken gaan Turks praten, Spanjaarden- allez da z- merken we, in dagelijks leven ma ook op school [...] maar toch komen de kinderen naar een Nederlandstalige school en nie naar een Spaanse school of- dus ze willen toch (.) nen taal leren van België dus, >allez< één van de talen dan dus

Transcript: interview met meneer Blanco (wiskunde, techniek), 5 november 2017

- Beide leerkrachten stellen ook grenzen aan het gebruik van andere talen door leerlingen in het gebouw (in contrast met hun eerdere opvattingen dat het gebruik van andere talen door leerlingen toegestaan werd als het onbewust en 'kort' was).
- Ze uiten hun verlangen om het gebruik van andere talen door leerlingen in te perken:
  - Uit bezorgdheid dat frequent gebruik van Frans blootstelling aan en verwerving van Nederlands verhindert
  - Uit bezorgdheid dat het gebruik van andere talen het gezag van de leerkracht ondermijnt

Ik zeg hen ook altijd wel 't is fantastisch da je die andere talen spreekt ma zorg da je elke taal voldoende gebruikt, en da Nederlands gebruiken zij thuis vaak niet [...] dus ja m- moeten ze- **dan moeten ze hun oefenmomenten hier wel op school hebben [...]** ma ik probeer hun altijd te sensibiliseren over elke taal is mooi, elke taal is goed, maar **zorgen da je voldoende oefening krijgt in deze taal, waarin je in principe gaat voortstuderer**

Transcript: interview met mevrouw Dirckx (Nederlands, Engels), 2 november 2017

Ge zijt hier voor het Nederlands te leren, maar ook, ja dan oefen jij jouw Nederlands voor later, (dan ben je) perfect tweetalig, als ik nu alles j- in het Frans ga uitleggen (en jij) ga antwoorden, ga jouw Nederlands nie oefenen en ga je later geen goeie tweetalig zijn, ga je later **alleen** maar Frans kunnen en een **heel** klein beetje Nederlands dus ja, **wat ga: (.) ga je later doen, enkel maar in Franstalige bedrijven gaan werken?**

Transcript: interview met meneer Blanco (wiskunde, techniek), 5 november 2017

- Meneer Blanco zei dat hij consequent reageert op code-switching en translanguaging door middel van vertalingen of recasts. Ook mevrouw Dirckx zag het als haar verantwoordelijkheid om leerlingen het 'juiste', Nederlandstalige woord aan te bieden wanneer ze talen mengden.

1 **SG** Wa vindt ge daarvan als leerlingen wel Nederlands spreken ma daar komen woorden in van een andere taal?
2 **DIR** (.) euhm, ik ga hen (.) als ze tegen mij spreken of als ze dat in de les doen, dan ga ik hen altijd het juiste woord, meegeven, euhm, **door te herhalen**
3 **SG** Ja
4 **DIR** **Door hun boodschap eventueel nog is te hernemen maar in het ander woord, of hen te wijzen op, tja, da was een Frans woordje weet je ook wat het Nederlands equivalent is, of, dus altijd weer gewoon die =bewustmaking=**

Transcript: interview met mevrouw Dirckx (Nederlands, Engels), 2 november 2017

Perceived taalbeleid op TPS

- Meneer Blanco problematiseert ook zijn eigen gebruik van Frans. Hij zegt slechts sporadisch en vaak onbewust Frans te gebruiken (regel 1; 5).

- 1   **BLA**   't ls (xxx) één of twee keer gewoon ook uit automatisme in het Frans (xxx) dus ik probeer daar op te letten, maar ja, soms (.) is dadook een heel gemakkelijke (uitleg) heel snel dus (xxx) nee min en min is plus, dus. Gewoon soms, allez tachtig procent in het Nederlands en **soms vergeet ik het** en dan (xxx) in het Frans
- 2   **SG**   En hebt ge ooit zo strategisch Frans gebruikt, dus omdat ge echt dacht dazze het dan misschien =sneller (konden) begrijpen=
- 3   **BLA**   =euhm= niet voor wiskunde
- 4   **SG**   Nee, da's nie de bedoeling
- 5   **BLA**   Dus da's nie de bedoeling, (ik) **probeer echt om zo weinig mogelijk Frans te praten**
- 6   **SG**   Hm
- 7   **BLA**   Echt als er een (woord is dat ze) echt nie begrijpen, dan probeer ik gewoon hetzelfde woord in euh Frans te geven

Transcript: interview met meneer Blanco (wiskunde, techniek), 5 november 2017

61

 Mevrouw Dirckx	 Meneer Blanco
<ul style="list-style-type: none"> • Taalgebruik van leerlingen:<ul style="list-style-type: none"> • Meertaligheid toestaan i.k.v. de eigenheid van leerlingen, en als hefboom om zich uit te drukken en lesinhouden te begrijpen • Meertaligheid inperken om blootstelling aan (normatief correcte) Nederlandstalige input te vergroten • Eigen taalgebruik:<ul style="list-style-type: none"> • Flexibel taalgebruik toestaan (maar vaak 'bruggetje' naar Nederlands)	<ul style="list-style-type: none"> • Taalgebruik van leerlingen:<ul style="list-style-type: none"> • Meertaligheid inperken om blootstelling aan Nederlandstalige input te vergroten • Meertaligheid toestaan als hefboom voor begrip via betekenisverheldering • Eigen taalgebruik:<ul style="list-style-type: none"> • Flexibel taalgebruik inperken om blootstelling aan eentalig Nederlandstalige input te vergroten • Flexibel taalgebruik benutten om begrip te verhelderen via korte vertalingen

Practiced taalbeleid op TPS

- Leerkrachten aanvaarden het gebruik van Frans om woorden te verhelderen en nodigen leerlingen uit om hun talenkennis in te zetten.

1	DIR	Wat hoor je daarin welk woord herken je daarin
2	Pupil	(global)
3	DIR	Gloobaal? En op z'n Frans?
4	Nabil	(xxx) globale
5	Omar	Globale
6	DIR	Ja (.) en da komt van globe en wat is de globe
7	Pupils	((praten door elkaar))
8	Pupil	Da's euh
9	Pupil	De wer-
10	DIR	De wereldbol (.) dus globalisering wilt zeggen dat je (.) de- alles wat op de wereld gemaakt wordt (.) de wereld wordt voor iedereen toegankelijk, ja? Alle producten van overal worden ook overal verhandeld oké?

Transcript: les Nederlands bij mevrouw Dirckx, 16 mei 2017, Frans cursief

63

- Leerkrachten zetten zelf Frans in om inhoud te verhelderen
  - Nota: expliciete brug naar het Nederlands (einde fragment).

Mevrouw Dirckx vraagt of de leerlingen weten wat "voegen" zijn. Vjosa zegt: 'is da nie iets erbij doen?', en mevrouw Dirckx zegt dat dat 'toevoegen' is. Scott zegt nog enkele dingen over tegenwoordige tijd en verleden tijd, en mevrouw Dirckx zegt dat dat "vervoegen" is. Ze vraagt of de leerlingen ooit van "voegwoorden" gehoord hebben. [...] ze zegt dat het zal gaan over "zinnen samenvoegen". Ze vraagt het verschil tussen enkelvoudige en samengestelde zinnen [...] Mevrouw Dirckx zegt dat het woord "voegen" eigenlijk logisch is. **Ze gaat dat aantonen door het Frans te gebruiken, zo kondigt ze aan. Ze zegt: 'en ik bedoel niet het hallucinerende middel... (.) joints?'. Iemand raadt: 'de maand?', en Mevrouw Dirckx zegt: 'nee, niet de maand (...) (als in) ci-joint, vous trouvez...'. Mevrouw Dirckx tekent een muur op het bord en vraagt 'wat is dat tussen de bakstenen?'. Noah zegt enkele keren 'ciment, ciment'. Mevrouw Dirckx vraagt: 'de...?' en Scott zegt: 'joints'. Mevrouw Dirckx zegt: 'en op z'n Nederlands?'. Scott raadt 'voeg... sel', en mevrouw Dirckx zegt 'de voegen'**

Field note: les Nederlands bij mevrouw Dirckx, 8 mei 2017, Frans cursief

64

- Leerkrachten gebruiken ook Frans in niet-pedagogische interacties: om mopjes te maken, informele gesprekken te voeren, of op een andere manier een band te scheppen of onderhouden

Mevrouw Dirckx zegt '...en voor de laatste vijf minuten heb ik internetverbinding'. De leerlingen lachen. Iemand zegt, 'morgen gaat iemand de kabel kapotmaken', waarop iemand anders 'congé-payé' roept. Mevrouw Dirckx lacht, **congé-payé**, da zou goed zijn'

Field note: les Nederlands bij mevrouw Dirckx, 8 mei 2017, Frans cursief

Meneer Blanco legt nog eens uit dat het niet gaat om concrete, maar onbepaalde getallen. Het is wiskundetaal. Het maakt niet uit wat precies voor of na een gelijkheidsteken staat, soms, zegt hij 'als je da omkeert op het examen, **c'est pas grave**'

Field note: les wiskunde bij meneer Blanco, 31 mei 2017, Frans cursief

Practiced taalbeleid op TPS

- Leerkrachten reageren op het gebruik van Frans met een *translation request*.

1	DIR	Then you whisk (.) whisking is usually with the egg whites (met jullie) eiwitten he die ga je (gaan) opkloppen he
2	Mehdi	Leave out
3	Pupils	((geroezemoes))
4	Pupil	Diviser
5	DIR	Dus?
6	Nina	Euh, uitscheiden
7	Pupils	((praten))
8	DIR	Delen (.) he?
9	Mehdi	Delen
10	DIR	Ja divide is opdelen (.) dus huh?
		[...]
11	DIR	So we had to add to whisk

Transcript: les Engels met mevrouw Dirckx, 11 mei 2017, Frans cursief, Engels vetgedrukt

- Leerkrachten reageren soms door middel van metalinguïstische commentaar, hetgeen indirect communiceert dat Frans niet altijd volstaat of acceptabel is (>< de voorbeelden waarin dit wel geaccepteerd werd)

Mevrouw Dirckx vraagt: 'is deze informatie voor iedereen zinvol?'. Iemand vraagt: 'wat betekent dat?'. Scott antwoordt: 'die moeten *biodégradable* verpakking maken'. **Mevrouw Dirckx zegt dat we dat in het Nederlands niet zo zeggen**

Field note: les Nederlands bij mevrouw Dirckx, 15 mei 2017, Frans cursief

- Leerkrachten reageren ook negatief op bijdragen in het Frans wanneer deze niets met de les te maken hadden. Hoewel het *issue* eerder 'discipline is', wordt dit toch vaak verbonden aan 'Frans'.

Chloë zegt iets tegen haar burens van '...*j'ai rien fait*'. Meneer Blanco antwoordt: '***moi, j'ai rien fait non plus (...)* ik zou graag hebben dat jullie zwijgen en meevolgen**'

Field note: les wiskunde bij meneer Blanco, 30 mei 2017, Frans cursief

Jad zegt iets in het Frans tegen Adil en Nabil. Meneer Blanco merkt het op: "*il est quel heure*", Jad? Ten eerste: in het Nederlands, ten tweede: werk verder' Zijn geduld is duidelijk op. Loubna vraagt '*t'es italien?*' en meneer Blanco zegt: "*t'es italien*", kan me niet schelen: **spreek Nederlands!**

Field note: les wiskunde bij meneer Blanco, 6 juni 2017, Frans cursief

Mevrouw Dirckx

- Schakelt andere talen zelf strategisch in
- Aanvaardt én moedigt gebruik van andere talen aan
  - Wanneer de inhoud van de bijdrage in het Frans "correct" is. Dit stelt leerlingen in staat om zichzelf uit te drukken en lesinhouden te begrijpen (vis à vis groeiende taalvaardigheid Nederlands: combinatie met recasts en vertalingen)
- Begrenst gebruik van andere talen
  - Niet elke Franse éénwoorduiting wordt aanvaard als 'bewijs' van begrip: belangrijk om het te herhalen in het Nederlands
  - Om blootstelling aan (normatief correcte) Nederlandse taalinput te vergroten

Meneer Blanco

- Schakelt andere talen minder vaak strategisch in
- Aanvaardt gebruik van andere talen
  - Stel leerlingen in staat om snel inhoud te verhelderen en 'mee' te zijn
- Begrenst gebruik van andere talen
  - Uitingen in het Frans worden geassocieerd met een gebrek aan discipline, zeker wanneer het gaat om luide, whole-class uitingen (die off-topic zijn)

Uitwisseling

Declared taalbeleid

Dit is het beleid zoals het vaak uitgeschreven staat in beleidsdocumenten en (taal)regels: wat is toegestaan, wanneer en waar is het toegestaan, aan wie is het toegestaan... Bijvoorbeeld: “studenten mogen Frans spreken in de taallessen Frans”, “studenten mogen notities nemen in hun moedertaal”, “in de gebouwen gebruiken we enkel Nederlands”...

Wat zijn de huidige afspraken aan jouw instelling op vlak van meertalige lectuur/lesmaterialen?	Wat zijn de ambities van jouw instelling op vlak van het uitschrijven van een meertalig leesbeleid?	Wie is er betrokken bij het uitdenken van het taal- en/of leesbeleid aan jouw instelling?
Met welke kaders/afspraken moet je rekening houden aan jouw instelling bij het uitdenken van een (meertalig) leesbeleid?	Wat mag/moet/mag er niet er in jouw (meertalig) leesbeleid staan? Wie bepaalt dat?	Hoe wordt er intern gecommuniceerd over de afspraken/richtlijnen omtrent (meertalig) leesbeleid aan jouw instelling? Hoe naar studenten? Is de kernboodschap duidelijk?
Kennen de meeste mensen aan jouw instelling de huidige afspraken omtrent het (meertalig) leesbeleid? Waarom (niet)?	Op welke wetenschappelijke inzichten is je taal/leesbeleid gestoeld? Is dit duidelijk raadpleegbaar?	Welke instrumenten heb je ter beschikking om de effectiviteit van je beleid op te volgen? Hoe breng je in kaart of vooropgestelde doelen bereikt worden?

Perceived taalbeleid

Dit heeft te maken met de perceptie van mensen: wat *zou er (niet) moeten* worden toegestaan, wat *zou er (niet) moeten* gebeuren in de praktijk? Bijvoorbeeld: “het is belangrijk om zo veel mogelijk Nederlands te spreken zodat je er vaardiger in wordt”, “Het is belangrijk dat we de taaldiversiteit van onze studenten weerspiegelen in de omgeving/lesmaterialen”...

Is er eenduidigheid of zijn de meningen verdeeld over het valoriseren/toestaan/verbieden van meertaligheid aan jouw instelling? Hoe weet je dat?	Wat zijn jouw eigen wensen op vlak van het uittekenen van een meertalig leesbeleid? Waarop zijn ze gebaseerd? Denk je dat anderen ze delen?	Hoe professionaliseren jullie op vlak van inzichten over meertaligheid, leesbeleid, het ondersteunen van leesvaardigheid?
Hebben docenten en andere actoren toegang tot wetenschappelijk	Hoe wordt er gecommuniceerd over wetenschappelijke	Welke ondersteuning is er voor docenten die willen experimenteren met het

Uitwisseling

<p>onderbouwde handvaten omtrent taal- en leesbeleid?</p>	<p>inzichten omtrent taal- en leesbeleid? Wie wordt hiervan op de hoogte gesteld?</p>	<p>leesbeleid in hun lessen? Welke denk je dat er nog nodig is?</p>
<p>Hoe kan je opvolgen of docenten ‘mee’ zijn in het beleid? Niet iedereen moet het met alles eens zijn, maar wel toestemmen. Hoe zou je dat kunnen faciliteren?</p>	<p>Zijn er aspecten van je (vooropgestelde) beleid die beter zouden werken als je ze gefaseerd zou uitrollen? Welke doelen/wensen zijn haalbaar op korte, en welke op lange termijn?</p>	<p>Zijn er mogelijkheden om kritische vrienden te betrekken bij het uittekenen en implementeren van beleid? Wanneer zou dat handig zijn, en wanneer niet?</p>

Practiced taalbeleid

Wat doe je in de realiteit? Wanneer bestendig je de regels, wanneer wijk je ervan af? Wanneer sta je iets toe, wanneer moedig je iets aan, wanneer tolereer je iets? Bijvoorbeeld: “soms vergelijk ik woorden over talen heen om betekenissen te verduidelijken”, “soms sta ik studenten toe om inhouden te verduidelijken aan lesgenoten in andere talen”...

<p>Welke interne partnerschappen zouden kunnen bijdragen aan sterke (al dan niet gedeelde) klaspraktijken op vlak van (meertalig) leesbeleid?</p>	<p>Welke externe partnerschappen zouden kunnen bijdragen aan sterke (al dan niet gedeelde) klaspraktijken op vlak van (meertalig) leesbeleid?</p>	<p>Aan welke materialen en tools hebben docenten nood om een krachtig (meertalig) leesbeleid in de praktijk te brengen? Wie kan daarin ondersteunen?</p>
<p>Welke kansen zijn er om collectief te leren onder collega’s, zowel door middel van navorming als door lesson study, expertiseuitwisseling, materialen delen...</p>	<p>Zijn er kansen voor docenten om te overleggen over hun eigen aanpak en die te contrasteren met collega’s? Wie kan en durft in gesprek te gaan met collega’s over hun klaspraktijk?</p>	<p>Hoe kan je vinger aan de pols houden of docenten het vooropgestelde beleid implementeren? Wie zou dit kunnen opvolgen?</p>
<p>Hoe kan je nieuwe collega’s meekrijgen in het leesbeleid? Hoe worden zij geïnformeerd, en gebeurt dat op een duidelijke en/of enthousiasmerende manier?</p>	<p>Hoe kan je omgaan met weerstand? Welke rol spelen tijd, middelen en heldere, haalbare doelen daar volgens jou in?</p>	<p>Welke rollen zouden kunnen helpen in de implementatie van een taalbeleid op micro-niveau (leerlijnverantwoordelijke, taalcoördinator, taalanker...)</p>

Take-home

	Declared	Perceived	Practiced
Strengths <ul style="list-style-type: none"> • Waar blinken we in uit? • Waar zijn we trots op? • Wat zien anderen als onze troef? • Waarin onderscheiden we ons? 			
Weaknesses <ul style="list-style-type: none"> • Waar kunnen we nog in groeien? • Wat doet een ander beter/waar staat een ander verder in? • Wat moeten we aanpassen? • Wat moeten we vermijden? 			
Opportunities <ul style="list-style-type: none"> • Welke noden hebben we? • Wat moeten we aanpassen? • Waar willen we meer op inzetten? Waar minder? • Wat neem ik mee van een ander? 			
Threats <ul style="list-style-type: none"> • Wat is een obstakel voor ons (macro, meso, micro-niveau)? • Wanneer ging er in het verleden/bij een ander iets mis, wat leren we daaruit? • Waar kunnen we niet zomaar vanuit gaan? 			